

Stanovisko Nejvyššího soudu SSR ze dne 13.09.1976, sp. zn. Tpj 31/76, ECLI:CZ:NS:1976:TPJ.31.1976.1

Číslo: 43/1976

Právní věta: Pokiaľ sa konanie týka opomenutia starať sa o výchovu maloletého dieťaťa, môže sa druh, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom dieťaťa, dopustiť tr. činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 217 písm. a) Tr. zák. vtedy, ak jeho právo a povinnosť vychovávať dieťa vyplývajú z rozhodnutia súdu. Nie je však v rozpore s právnym poriadkom, keď rodič alebo iná osoba, ktorá má dieťa v náhradnej rodinnej výchove, zverí dieťa na určitý kratší čas inému občanovi, ktorý s tým súhlasí. Ak nie sú pochybnosti o prejavenej vôli dozerať na dieťa (§ 35 ods. 1 Obč. zák.), každému, komu sa takouto dispozíciou rodiča alebo inej oprávnenej osoby, dostane dieťa do opatery, vzniká povinnosť podieľať sa na výchove dieťaťa v rozsahu, ktorý je primeraný okolnostiam prípadu. Zanedbanie aj takejto povinnosti by mohlo ev. naplňovať skutkovú podstatu trestného činu podľa citovaného zák. ust.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 13.09.1976

Spisová značka: Tpj 31/76

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Ohrožování výchovy mládeže

Předpisy: 140/1961 Sb. § 217 písm. a)

§ 217 písm. b) 94/1963 Sb. § 30

§ 3

§ 32 ods. 1

§ 33 ods. 2

§ 45 ods. 1

§ 46

§ 63

§ 69 ods. 2

§ 78 40/1964 Sb. § 35 ods. 1 50/1973 Sb. § 2 ods. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43/1976 sb. rozh.

Pokiaľ sa konanie týka opomenutia starať sa o výchovu maloletého dieťaťa, môže sa druh, ktorý žije v

spoločnej domácnosti s rodičom dieťaťa, dopustiť trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 217 písm. a) Tr. zák. vtedy, ak jeho právo a povinnosť vychovávať dieťa vyplývajú z rozhodnutia súdu, predbežného opatrenia národného výboru alebo opatrenia ústavu, vydaných podľa predpisov Zákona o rodine, resp. Zákona o pestúnskej starostlivosti.

Nie je však v rozpore s právnym poriadkom, keď rodič alebo iná osoba, ktorá má dieťa v náhradnej rodinnej výchove, zverí dieťa na určitý kratší čas inému občanovi, ktorý s tým súhlasí, napr. počas zamestnania, školských prázdnin, prípadne aj rodič dieťaťa druhovi počas neprítomnosti rodiča v domácnosti a pod. Ak nie sú pochybnosti o prejavenej vôli dozerať na dieťa (§ 35 ods. 1 Obč. zák.), každému, komu sa takouto dispozíciou rodiča alebo inej oprávnenej osoby, dostane dieťa do opatery, vzniká povinnosť podieľať sa na výchove dieťaťa v rozsahu, ktorý je primeraný okolnostiam prípadu. Zanedbanie aj takejto povinnosti by mohlo ev. naplňovať skutkovú podstatu trestného činu podľa citovaného zák. ustanovenia.

(Stanovisko trestného kolégia Najvyššieho súdu SSR z 13. septembra 1976 č. [Tpj 31/76.](#))

Poznatky Najvyššieho súdu SSR ukazujú na nejednotnosť, praxe súdov SSR pri posudzovaní otázky, či sa môže druh, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom maloletého dieťaťa, dopustiť trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 217 písm. a) Tr. zák., ak sa nestará o výchovu tohto dieťaťa. Niektoré okresné sudy túto trestnú zodpovednosť druha vylučujú, iné vychádzajú z názoru, že za uvedených podmienok je druh za výchovu dieťaťa plne zodpovedný.

V záujme zjednotenia praxe súdov SSR pri posudzovaní uvedenej otázky vydáva trestné kolégium Najvyššieho súdu SSR podľa § 21c ods. 2 zákona č. 36/1964 v znení vyhlásenom pod č. 19/1970 Zb. toto stanovisko:

Z ustanovenia § 217 Tr. zák. vyplýva, že trestného činu ohrozenia mravnej výchovy mládeže sa môže dopustiť ktokoľvek, ako koná spôsobom predvídaným v tomto ustanovení.

To znamená, že aj druh, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom dieťaťa, môže sa dopustiť tohto trestného činu za predpokladu, že rušivo zasahuje do výchovy dieťaťa a vytvára tak prostredie a podmienky, ktoré umožňujú dieťaťu viesť zahálčivý alebo nemravný život a vydáva ho tým do nebezpečenstva spustenia (§ 217 písm. a/ Tr. zák.), prípadne na takýto spôsob života ohrozené dieťa priamo zvädza (§ 217 b/ Tr. zák.).

Ale ak druh, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom maloletého dieťaťa, sa nestará o jeho výchovu, napr. o jeho riadnu školskú dochádzku a do výchovy dieťaťa vôbec nezasahuje, nemôže toto jeho konanie zásadne zakladať znaky trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 217 písm. a) Tr. zák.

Ak sa totiž podstata konania týka zanedbania riadnej výchovy dieťaťa a dozoru na ním, prichádzajú do úvahy ako páchatelia tohto trestného činu iba tí, ktorí zanedbaním starostlivosti o výchovu dieťaťa porušujú povinnosť vyplývajúcu zo zákona, založenú rozhodnutím príslušného orgánu, prípadne dobrovoľne prevzatú na základe dohody s osobou, ktorá má povinnosť o dieťa sa starať a vychovávať ho.

Zákon o rodine (zákon č. 94/1963 Zb.) stanoví, že o výchovu detí sa starajú v nerozlučnej jednote rodičia, štát a spoločenské organizácie, najmä Socialistický zväz mládeže a jeho pionierska organizácia (§ 30 Zák. o rod.); pritom rozhodujúcu úlohu vo výchove detí majú rodičia (§ 32 ods. 1 Zák. o rod.). Pri výchove detí je povinný pomáhať i manžel, ktorý nie je rodičom dieťaťa, ak žije s ním v spoločnej domácnosti (§ 33 ods. 2 Zák. o rod.).

Okrem tohto priamo zo zákona vyplývajúceho práva a povinnosti starať sa o výchovu detí prichádza

do úvahy právo a povinnosť vychovávať deti inými osobami v rámci náhradnej rodinnej výchovy, a to len 1. na základe rozhodnutia súdu, ktorým sa a) dieťa zveruje do výchovy iného občana než rodiča (§ 45 ods. 1 Zák. o rod.), b) dieťa zveruje do pestúnskej starostlivosti (§ 2 ods. 2, 3 zákona č. 50/1973 Zb.), c) dieťa osvojuje (§ 63n Zák. o rod.), d) dieťaťu ustanovuje opatrovník (§ 78n Zák. o rod.); 2. na základe predbežného opatrenia národného výboru (§ 46 Zák. o rod.); 3. na základe opatrenia ústavu po dohode s okresným národným výborom (§ 69 ods. 2 Zák. o rod.).

Rodičovská práva a povinnosti pri výchove detí vyplývajú teda z ustanovení kogentného charakteru, takže rodič, resp. iná osoba uskutočňujúca náhradnú rodinnú výchovu, sa týchto práv a povinností nemôže vzdať, resp. sa ich zbaviť alebo presunúť ich na iného.

Zákonom o rodine ani iným právnym predpisom nie je uložená druhovi, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom maloletého dieťaťa, povinnosť starať sa o výchovu a mravný vývoj tohto dieťaťa. Postavenie druhu nie je napokon ani inak právne upravené. Preto ak druhovi rodiča dieťaťa nevyplýva zo súdneho rozhodnutia, prípadne z predbežného opatrenie národného výboru alebo ústavu právo a povinnosť toto dieťa vychovávať, nemožno takéto právo a povinnosť v zmysle Zákona o rodine vyvodit iba z púheho spolužita druhu s rodičom a dieťaťom.

Nie je však v rozpore s právnym poriadkom, keď rodič alebo iná osoba, ktorá má dieťa v náhradnej rodinnej výchove, zverí dieťa na určitý kratší čas inému občanovi, ktorý s tým súhlasí, napr. počas zamestnania, prípadne počas školských prázdnin, alebo aj rodič dieťaťa druhovi počas neprítomnosti rodiča v domácnosti a pod.

Ak nevzniknú pochybnosti o prejavenej vôli dozerať na dieťa (§ 35 ods. 1 Obč. zák.), každému, komu sa takouto dispozíciou rodiča dostane dieťa do opatery a vplyvu, vzniká povinnosť podieľať sa na výchove dieťaťa v rozsahu, ktorý je primeraný okolnostiam prípadu. Zanedbanie aj takejto povinnosti by mohlo ev. naplňovať skutkovú podstatu trestného činu ohrozovanie mravnej výchovy mládeže podľa § 217 písm. a) Tr. zák.